

# Ορέστης Κανέλλης Ο λυρικός του χρώματος

Του ΝΙΚΟΥ ΖΙΑ\*



**Ο** ΟΡΕΣΤΗΣ Κανέλλης (έργα του οποίου εκτίθενται στον «Αστρολάβο» του Πειραιά από 2 ως 22 Απριλίου), γεννημένος στη Σμύρνη (1910) και μεγαλωμένος στη Μυτιλήνη – πατρίδα της μητέρας του και τόπο καταφυγής του μετά τον ξεριζωμό του '22 –, μοιάζει να 'χει ρουφήξει με όλο το είναι του το ζεστό φως της ελληνικής Ανατολής και να το ξαναφέρει στα έργα του όταν πια βρίσκεται μακριά από τη Ιωνική και Αιολική γη. Τα θέματα: λιόδεντρα, ακροθαλασιές με μικρά πλεούμενα, αγόρια και κορίτσια, λιώνουν θαρρείς μέσα στο φως, αλλά και αναδομούνται απ' αυτό σαν ο ζωγράφος να αποθέτει στον πίνακα ποσότητες φωτός που γίνονται χρώμα. Και το χρώμα αυτό αποτυπώνει τις εσωτερικές δονήσεις του καλλιτέχνη από τη συνάντησή του με την πραγματικότητα: τη φύση και τους ανθρώπους. Ο ζωγράφος λειτουργεί σαν ποιητής. Έχει ήδη σημειωθεί απ' όλους όσοι έχουν ασχοληθεί με το έργο του αυτό το «ποιητικό» στοιχείο της δουλειάς του (Α. Εμπειρίκος, Γ.

Μουρέλος, Ε. Βακαλό, Κ. Νταϊφάς κ.ά.). Ο ποιητικός λυρισμός διαποτίζει όλο το έργο του Κανέλλη δίνοντάς του και την ταυτότητά του ανάμεσα στους ζωγράφους που στην περίοδο μετά τον πόλεμο και ιδίως στις

δεκαετίες '50 και '60, όταν στην Ελλάδα κυριαρχούσε η αφαίρεση, έμεναν πιστοί στην αναπαραγωγή της φύσης και του ανθρώπου.

Ο λυρισμός του Κανέλλη διαφαίνεται τόσο στην ευλύγι-

στη γραμμή του σχεδίου, όσο (και περισσότερο) στο χρώμα. Ιδιαίτερα μάλιστα στο ανάλαφρο υλικό της ακουαρέλας, όπου το διάφανο αλλά και χυμώδες χρώμα απλώνεται λευτερωμένο από το περίγραμμα,

καταγράφοντας τους τρυφερούς τόνους μιας μουσικής των νεφών και του φωτός. Τα χρώματά του – μουντά μαδιά και ζεστά πορτοκαλένια, ασμηπρασίνα στις ελμές και βαθυγάλαζα στις θάλασσες – καταγρά-

φουν αυτή τη μελωδική ερμηνεία του κόσμου. Κάποτε μάλιστα από το εικονιζόμενο θέμα αφαιρούνται όλες οι σχεδιαστικές λεπτομέρειες και μένει μια ποσότητα χρώματος σαν το μόνο εκφραστικό μέσο.

Ο Κανέλλης, αυτοδίδακτος στην ουσία, ευαίσθητος δέκτης των ερεθισμάτων της φύσης αλλά και των μηνυμάτων της εποχής του, δέχθηκε τις επιδράσεις ζωγράφων και κινημάτων όπως του Γ. Γουναρόπουλου αρχικά, του εξπρεσιονισμού σε μια φάση της εργασίας του, συγκινήθηκε από την αθωότητα και κάποτε τη μελαγχολία των παιδιών και τη σκληρή δουλειά των αγροτών, προσεγγίζοντας έτσι τον ρεαλισμό, διαμόρφωσε όμως τελικά προσωπική λυρική, ποιητική γραφή που τον συνδέει με τη γενέτειρά του – την πατρίδα του λυρισμού – και του δίνει μια ξεχωριστή θέση στη μεταπολεμική ζωγραφική. Δώδεκα χρόνια μετά τον θάνατό του, ο ποιητικός λυρισμός αναδύεται αγέραιτος από το έργο του.

\* Ο κ. Νίκος Ζίας είναι επίτιμος καθηγητής της Διοκλείας της Τέχνης στο Πανεπιστήμιο Αθηνών.

